EURÓPSKA
KOMISIA

V Štrasburgu 17. 12. 2024
COM(2024) 704 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

o hospodárskej politike eurozóny

{SWD(2024) 704 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

o hospodárskej politike eurozóny

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 136 v spojení s článkom 121 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97[1], a najmä na jeho článok 3 ods. 3 písm. a),

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Euroskupina vydala 4. novembra 2024 vyhlásenie, v ktorom zdôraznila potrebu naliehavých opatrení na riešenie zaostávajúcej produktivity, inovácií a konkurencieschopnosti Únie prostredníctvom ambicióznych investícií a štrukturálnych reforiem. Túto výzvu na konanie následne zdôraznila Európska rada, ktorá 8. novembra vydala vyhlásenie. Vo vyhlásení Euroskupiny a vo vyhlásení Európskej rady sa odzrkadľujú všeobecné závery správy Enrica Lettu[3] a správy Maria Draghiho[4] a preukazuje sa v nich spoločné chápanie výziev a príležitostí, ktorým čelí hospodárstvo Únie. Správy poskytujú kontext pre vykonávanie nového rámca správy hospodárskych záležitostí (ďalej len „rámec“), ktorý nadobudol účinnosť 30. apríla 2024. Cieľom rámca je prostredníctvom reforiem a prioritných investícií zabezpečiť udržateľnosť verejného dlhu a podporovať udržateľný a inkluzívny rast. V strednodobých plánoch, ktoré členské štáty doteraz predložili, sa kladie dôraz na reformy a investície zamerané na zlepšenie konkurencieschopnosti. V uvedenom rámci sa uznáva úloha odporúčania Rady o hospodárskej politike eurozóny ako súčasti európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík, ktoré má poskytnúť hodnotenie makroekonomickej politiky eurozóny vrátane fiškálnych aj nefiškálnych aspektov. Toto odporúčanie poskytuje platformu pre politickú diskusiu o oblastiach

[1] Ú. v. EÚ L 1263, 30.4.2024, s. 1.
[2] Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] *Much more than a market* (Oveľa viac ako trh), apríl 2024 (Lettova správa).
[4] „*The Future of European Competitiveness, Part A and B*“ (Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti, časť A a B), september 2024 (Draghiho správa).

spoločného záujmu členských štátov eurozóny tým, že sa v ňom zdôrazňujú kľúčové makroštrukturálne, ako aj inštitucionálne výzvy, priority a odporúčania spoločne určené eurozóne ako celku a jej členským štátom.

(2) Eurozóna preukázala pozoruhodnú makroekonomickú odolnosť, keď prekonala rýchlu dezinfláciu s minimálnym vplyvom na zamestnanosť. K tomuto pozitívnemu výsledku prispela aj schopnosť eurozóny absorbovať šoky a spamätať sa z nich, ako to vidieť na jej reakcii na pandémiu COVID-19 a energetickú krízu. Táto odolnosť je do veľkej miery výsledkom včasnej politickej reakcie Únie – vrátane Európskej centrálnej banky (ECB) – a členských štátov, ktorá pomohla tlmiť účinok veľkých kríz na hospodárstvo. Dobrá fiškálna situácia vo viacerých členských štátoch v roku 2019, rýchla aktivácia všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu a nové nástroje Únie, ako sú NextGenerationEU a SURE, spolu s viacročným finančným rámcom (ďalej len „VFR“) poskytli v tejto súvislosti eurozóne rozhodujúci fiškálny priestor, ktorý umožnil účinnú fiškálnu reakciu. K posilneniu odolnosti eurozóny takisto prispela jej štrukturálna transformácia v priebehu posledného desaťročia. Trhy práce sa stali pružnejšími a finančné systémy preukázali oveľa väčšiu odolnosť než počas globálnej finančnej krízy. V období po pandémii COVID-19 súkromná spotreba ťažila zo silného trhu práce a transferov vykonaných v rámci politických reakcií, hoci miera úspor zostala vysoká. Verejné investície boli podporené Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a inými fondmi Únie. Súkromné investície boli oveľa menej dynamické, a to najmä od roku 2022 v súvislosti so sprísňujúcimi sa finančnými podmienkami a s rozsiahlou globálnou makroekonomickou neistotou. Príspevok čistého vývozu k rastu HDP bol pritom mierne kladný v dôsledku slabej dynamiky dovozu, zatiaľ čo v poslednom období bol vývoz ovplyvnený rastúcou fragmentáciou obchodu a obchodnými obmedzeniami. V ďalšom období sa očakáva, že po miere 0,4 % v roku 2023 zostane rast reálneho HDP v roku 2024 tlmený na úrovni približne 0,8 %, ale v roku 2025 sa zvýši na 1,3 % a v roku 2026 na 1,6 %. Očakáva sa, že v rokoch 2025 a 2026 bude hybnou silou zrýchlenia aktivity silnejšia súkromná spotreba na pozadí trvalého, hoci pomalšieho rastu reálnych miezd a zamestnanosti. V nasledujúcich dvoch rokoch sa očakáva postupnejší nárast celkových investícií podporovaný silnými verejnými investíciami financovanými z vnútroštátnych i únijných prostriedkov, zatiaľ čo oživenie zahraničného dopytu by malo podporiť vývoz.

(3) Celková inflácia sa v dôsledku energetickej krízy prudko zvýšila (v októbri 2022 dosiahla v priemere za eurozónu maximum vo výške 10,6 %), ale podľa prognóz by mala v roku 2025 klesnúť na 2,1 % a v roku 2026 by sa mala ďalej znížiť na 1,9 %. Inflačné diferenciály v eurozóne, ktoré sa v roku 2022 zvýšili, sa medzičasom takisto znížili a očakáva sa, že zostanú blízko historických priemerov. Proces dezinflácie do veľkej miery odzrkadľuje odoznievanie vonkajších síl, ktoré v posledných troch rokoch viedli k výraznému rastu cien energií, potravín a služieb. Preukazuje aj vplyv rozhodných politických opatrení ECB. V reakcii na počiatočný prudký nárast inflácie ECB viackrát zvýšila úrokové sadzby a začala ukončovať nákupy aktív s cieľom udržať inflačné očakávania na uzde a obmedziť ceny. Hoci sa miera reštrikcie menovej politiky v poslednom období zmierňuje, očakáva sa, že úrokové sadzby zostanú dostatočne reštriktívne tak dlho, ako to bude potrebné na zabezpečenie návratu inflácie k strednodobému cieľu ECB, ktorým sú 2 %.

(4) Trhy práce zostali v roku 2024 silné aj napriek oslabovaniu hospodárskej aktivity. Zamestnanosť v eurozóne sa od konca roka 2022 do polovice roka 2024 zvýšila o 3 milióny a počet pracovných miest dosiahol rekordnú úroveň. Rast zamestnanosti bol

výrazný vo všetkých vekových skupinách, pri všetkých pohlaviach a na všetkých úrovniach dosiahnutého vzdelania. Účasť na trhu práce sa takisto zvýšila a v roku 2024 dosiahla nové maximum, hoci problémy pretrvávajú v prípade žien, mladších a starších pracovníkov, Rómov a osôb so zdravotným postihnutím. Podobne ako mnohé iné vyspelé ekonomiky, aj eurozóna ťažila z veľkého prílevu migrantov, a to aj z Ukrajiny a iných oblastí, čo prispelo k zvýšeniu ponuky pracovných síl a pomohlo znížiť ich nedostatok v niektorých odvetviach. Miera nezamestnanosti v eurozóne sa v októbri 2024 stabilizovala približne na úrovni historického minima 6,3 %. Rastúci trend nedostatku pracovných síl a zručností, ktorý je spôsobený znižujúcim sa počtom obyvateľov v produktívnom veku a dopytom po nových zručnostiach a ktorý sa ešte znásobil rýchlym zotavením z recesie spôsobenej pandémiou, sa nedávno mierne znížil, ale vo viacerých odvetviach pretrváva výrazný nedostatok pracovných síl. Vysoké zisky podnikov a dynamika súvahy prispeli k veľkému dopytu po práci. Podiel podnikov, ktoré tvrdia, že práca je jedným z faktorov obmedzujúcich ich výrobu, a miera voľných pracovných miest v poslednom čase klesli z historických maxím, hoci zostávajú vysoké a nad úrovňou spred pandémie.

(5) V rokoch 2023 a 2024 sa nominálne mzdy zvýšili v dôsledku vysokej inflácie a napätej situácie na trhu práce. V druhom štvrťroku 2024 vzrástli nominálne odmeny na zamestnanca o 4,5 % (priemer eurozóny) v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2023, čo je o niečo nižšie tempo než v roku 2023. V prognóze Komisie z jesene 2024 sa odhaduje silný rast nominálnych miezd v roku 2024, pričom v roku 2025 sa očakáva jeho zmiernenie. Reálne mzdy, ktoré v roku 2022 a v prvej polovici roka 2023 klesli, sa začali v treťom štvrťroku 2023 zotavovať. Zvýšenie podielu zisku v posledných rokoch a jeho následný pokles naznačuje, že firmy absorbujú nárast miezd znižovaním rozpätia zisku namiesto zvyšovania cien. Pokračujúce postupné oživovanie reálnych miezd preto do veľkej miery odzrkadľuje dynamiku dobiehania a zdá sa byť v súlade s návratom k strednodobému inflačnému cieľu na úrovni 2 % a s dobre ukotvenými inflačnými očakávaniami. Príjmy v spodnej časti rozdelenia príjmov boli v poslednom roku podporené vládnymi transfermi aj zvyšovaním minimálnej mzdy. Potrebné je však ďalšie úsilie na podporu primeraných miezd a kvalitných pracovných miest, keďže riziko chudoby zostáva len mierne nižšie ako v roku 2019 a finančné ťažkosti pracovníkov sú po náraste počas energetickej krízy naďalej vysoké, a to tak v prípade domácností s najnižšími, ako aj nižšími strednými príjmami.

(6) Eurozóna má dlhodobé štrukturálne problémy vrátane stagnujúcej produktivity, obmedzených inovácií a obmedzeného šírenia digitálnych technológií, vysokých cien energií a administratívneho zaťaženia, ktoré negatívne ovplyvňujú jej konkurencieschopnosť. Rast celkovej produktivity faktorov – ukazovateľ produktivity, v ktorom sa nezohľadňuje nárast zamestnanosti a kapitálu – v posledných desaťročiach stagnoval, a to viac než v iných porovnateľných medzinárodných regiónoch, ako sú napríklad Spojené štáty, čo vyvoláva obavy o schopnosť eurozóny udržať si konkurencieschopnosť v globálnom prostredí, ktoré sa vyznačuje rýchlymi technologickými zmenami. Riešenie týchto výziev si vyžaduje mnohostranný prístup, ktorý zahŕňa zrýchlenie inovácií a rozvoj pokročilých digitálnych a čistých technológií a infraštruktúr, a to aj prostredníctvom podpory prispôsobenia obchodných modelov a riešenia nedostatku zručností, a v nevyhnutných prípadoch aj prostredníctvom zlepšenia prístupu k digitálnej infraštruktúre. Okrem toho je naďalej veľmi dôležité aj uľahčovať šírenie inovácií medzi odvetviami a firmami, zvyšovať kvalifikáciu pracovnej sily, najmä ekologické a digitálne zručnosti, znižovať administratívne zaťaženie, prehlbovať jednotný trh a zároveň integrovať kapitálové trhy Únie. Okrem

toho vyššie ceny energií v porovnaní so zahraničím znižujú nákladovú konkurencieschopnosť viacerých priemyselných odvetví. Tým dochádza k znevýhodneniu podnikov, najmä pokiaľ ide o energeticky náročné odvetvia závislé od ropy a plynu.

(7) Únia vyniká na celosvetovej úrovni, pokiaľ ide o základný (alebo jednoduchý) výskum, má porovnateľnú úroveň verejných výdavkov na výskum a vývoj v porovnaní s konkurentmi, ale zaostáva v aplikovanom výskume a v premene na trhové produkty, najmä v oblasti digitálnych inovácií v oblasti špičkových technológií. Je mimoriadne dôležité, aby eurozóna a Únia nezaostávali za ostatnými veľkými ekonomikami, pokiaľ ide o súčasné inovačné trendy vrátane zelenej transformácie, digitalizácie, umelej inteligencie, polovodičov a kvantovej výpočtovej techniky, vesmíru a biotechnológií. Vzhľadom na ich rastúci význam sú rozvoj kapacít v oblasti strategických digitálnych technológií a využívanie našich silných stránok kľúčové pre posilnenie technologickej suverenity a odolnosti EÚ a zachovanie našej otvorenej strategickej autonómie. Okrem toho prekážky brániace mobilite znalostí a talentov medzi európskymi krajinami môžu zabraňovať plnému využívaniu potenciálu Únie v oblasti inovácií, produktivity a konkurencieschopnosti. Zvýšenie produktivity si bude vyžadovať zrýchlenie inovácií a posilnenie investícií do výskumu a vývoja najmä zo strany súkromného sektora, a to aj prostredníctvom dostatočných a dobre kalibrovaných verejných investícií do výskumu a vývoja, ktoré môžu podporiť súkromné úsilie v oblasti výskumu a vývoja. Investície do ľudského kapitálu sa stali nevyhnutnými, pretože ekonomiky čelia tlaku rýchlych technologických zmien. Hoci sa úroveň terciárneho vzdelávania v Európe celkovo zlepšuje, znepokojujúci je pokles základných zručností u mladších ľudí a primalý pokrok v účasti dospelých na vzdelávaní, v dôsledku čoho sa v blízkej budúcnosti zhoršia výsledky vzdelávania a spomalí sa rast produktivity. Okrem toho si dvojaká digitálna a zelená transformácia vyžaduje rozvoj nových zručností – od tých základných až po zručnosti pokročilejšie a špecializované. Všetky tieto potreby sa musia riešiť cielenými iniciatívami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Uprednostňovaním vzdelávania, odbornej prípravy a rozvoja zručností môže Únia podporiť inovácie, produktivitu a konkurencieschopnosť.

(8) Spoločnosti v Únii potrebujú podporné podmienky, ktoré im uľahčia dosahovať úspory z rozsahu, podporia ich rast a rozširovanie a pomôžu im prosperovať na globálnych trhoch. Z prieskumov vyplýva, že zložitosť regulačného prostredia, kumulatívne povinnosti v oblasti podávania správ a komplikované daňové pravidlá často zaťažujú investičné rozhodnutia a vyhliadky spoločností na expanziu v eurozóne a Únii. Ich rast negatívne ovplyvňuje aj geopolitické napätie, obchodné obmedzenia a obavy o hospodársku bezpečnosť, ktoré majú vplyv na prístup ku kritickým surovinám a technológiám. Nedostatok kritických surovín by sa pomohol riešiť urýchlením prechodu na obehovejšie hospodárstvo, pričom konkurencieschopnosť európskeho priemyslu môže ďalej posilniť podpora investícií s našimi medzinárodnými partnermi[5]. Mobilizácia zdrojov pre odvetvia s potenciálom vysokého rastu produktivity si vyžaduje odstránenie prekážok v prerozdeľovaní kapitálu a pracovnej sily. Na trhu s energiou sú dostatočné prepojenia sietí a efektívne využívanie existujúcich prepojení – najmä tých cezhraničných – kľúčové pre prepojenie výrobcov a spotrebiteľov v rozsiahlych geografických oblastiach. Okrem

[5] Vrátane iniciatívy Global Gateway a prístupu Tím Európa.

toho je nevyhnutné zvýšiť energetickú efektívnosť a zavádzať a využívať obnoviteľné a iné nízkouhlíkové technológie, a to aj prostredníctvom energetických spoločenstiev, aby sa umožnila reakcia na strane spotreby, zvýšila sa úloha flexibility a prispelo sa k zníženiu nákladov na energiu. Podnikateľská činnosť a investície sa môžu podporiť tak, že sa odstránia administratívne prekážky a zjednoduší vydávanie povolení. Štrukturálne reformy podporované z fondov Únie vrátane Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pomáhajú zvyšovať konkurencieschopnosť členských štátov. Udržateľný rast a rozvoj prispievajú k znižovaniu rozdielov medzi európskymi regiónmi. Plný potenciál jednotného trhu však aj viac než 30 rokov po jeho vytvorení zostáva nedostatočne využitý. Politiky na zvýšenie produktivity na vnútroštátnej úrovni by sa mohli lepšie identifikovať, zoradiť podľa dôležitosti a koordinovať. Nie všetky členské štáty zriadili na tento účel národné rady pre produktivitu alebo účinne využívajú ich potenciál. Zintenzívnením zbližovania v oblasti regulácie a hospodárskej integrácie by sa mohli podporiť súkromné investície, produktivita a inovačná kapacita, ako aj diverzifikácia a bezpečnosť dodávateľských reťazcov pre spoločnosti Únie. Únia bude takisto musieť starostlivo hľadať možné kompromisy medzi ďalším otvoreným obchodovaním a posilnením hospodárskej bezpečnosti, dosiahnutím cieľov Dohody o čistom priemysle a zároveň zaručením rovnakých podmienok na globálnej úrovni prostredníctvom ďalšieho využívania nástrojov na ochranu obchodu proti nekalým obchodným praktikám. To si vyžaduje koordinovaný prístup a komplementárnosť politík na úrovni členských štátov aj Únie.

(9) Úspory v eurozóne sú bohaté. Ak sa nasmerujú na produktívne investície prostredníctvom kapitálových trhov, môžu poskytnúť významnú finančnú podporu pre zelenú a digitálnu transformáciu a pomôcť odstrániť rozdiely v konkurencieschopnosti. V posledných rokoch prísne podmienky bankového financovania sťažili investovanie, keďže veľká časť podnikov v eurozóne sa spolieha na bankový sektor ako zdroj financovania. Náklady na úvery pre spoločnosti však klesajú, čo je v súlade s poklesom úrokových sadzieb. Rizikový kapitál a nebankové financovanie – najmä pre inovatívne spoločnosti – nie sú tak dostupné ako v Spojených štátoch. Hoci verejné investície s podporou Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie môžu zohrávať určitú úlohu, zvýšenie konkurencieschopnosti eurozóny spolu s podporou ekologických a digitálnych investícií sú náročné a vyžadujú si rozsiahle súkromné financie. Roztrieštené kapitálové trhy nedokážu zabezpečiť primeraný rozsah financovania, ktorý by zodpovedal tejto investičnej náročnosti. Európska únia úspor a investícií, ako sa navrhuje v Lettovej správe a Draghiho správe, by mohla podporiť väčšiu komplementárnosť medzi úniou kapitálových trhov a bankovou úniou a pomôcť využiť obrovské bohatstvo súkromných úspor na zabezpečenie primeraných investičných príležitostí. To by mohlo celkovo prispieť k jednoduchšiemu financovaniu inovácií, dekarbonizácii priemyslu a k zelenej a digitálnej transformácii. Zvýšenie počtu projektov, do ktorých sa dá investovať v eurozóne, by si však vyžadovalo aj hlbšiu integráciu trhov s tovarom a so službami a zjednodušenie regulácie.

(10) Nedávne krízy a potrebná politická reakcia viedli v niektorých členských štátoch eurozóny k zvýšeniu úrovne verejného dlhu a k výrazným deficitom. Toto dedičstvo spolu s rastúcimi nákladmi súvisiacimi so starnutím obyvateľstva predstavuje v nasledujúcich rokoch výzvu pre fiškálnu udržateľnosť. Tvorcovia politík budú musieť vytvoriť fiškálne rezervy a investovať do spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie, sociálnej a hospodárskej odolnosti vrátane európskeho piliera sociálnych práv, energetickej bezpečnosti a v prípade potreby do budovania obrannej

spôsobilosti[6]. Dosiahnutie tejto rovnováhy si bude vyžadovať starostlivé stanovenie priorít vládnych výdavkov a koordináciu politík, aby sa zabezpečila podpora investícií potrebných na dosiahnutie udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu a zvýšenie odolnosti. Obozretné fiškálne politiky prispejú k vyváženej kombinácii politík, zatiaľ čo finančná stabilita bude zohrávať kľúčovú úlohu pri posilňovaní hospodárskych základov eurozóny a zabezpečovaní jej postavenia v globálnej ekonomike. Očakáva sa, že nový rámec správy hospodárskych záležitostí – a najmä používanie čistého rastu výdavkov ako jednotného operačného ukazovateľa pri vykonávaní Paktu stability a rastu – posilní úlohu automatických stabilizátorov v eurozóne.

(11) Po dosiahnutí najvyššej hodnoty v prvom štvrťroku 2021 priemerný pomer verejného dlhu k HDP v členských štátoch eurozóny klesal a na konci roka 2023 dosiahol 88,9 % HDP. Celková miera zadlženosti by sa mala v rokoch 2024 – 2025 mierne zvýšiť (na 89,6 % HDP). Tento predpokladaný nárast je odzrkadlením vyšších nákladov na obsluhu dlhu v kombinácii so spomalením rastu nominálneho HDP v dôsledku klesajúcej inflácie, pričom dynamiku dlhu naďalej zaťažujú vysoké primárne deficity. Zároveň sa očakáva, že zosúladenie dlhu a deficitu sa v rokoch 2024 – 2025 prikloní na stranu zvyšovania dlhu. Miery zadlženosti sa v jednotlivých krajinách líšia: do konca roka 2025 sa očakáva, že väčšina členských štátov bude mať nižší pomer dlhu k HDP než v roku 2020. Jedenásť členských štátov eurozóny by však stále malo mieru zadlženosti vyššiu ako 60 %, pričom päť by zostalo nad úrovňou 100 %. Vzhľadom na to, že dlh eurozóny stále presahuje úroveň spred pandémie a v mnohých členských štátoch pretrvávajú problémy s udržateľnosťou, sú na zabezpečenie udržateľnosti dlhovej služby a obnovenie fiškálnych rezerv potrebné udržateľné a postupné stratégie znižovania dlhu v súlade s novým rámcom správy hospodárskych záležitostí. Motivácia k reformám a investíciám by zároveň mohla posilniť rast HDP, čo by prispelo aj k fiškálnej udržateľnosti. Odhaduje sa, že zámery fiškálnej politiky eurozóny boli v roku 2024 reštriktívne (0,5 % HDP) a v roku 2025 by podľa predpokladov mali byť mierne reštriktívne (tesne nad 0,25 % HDP). Správna implementácia nového fiškálneho rámca by znamenala mierne reštriktívne zámery fiškálnej politiky eurozóny aj v roku 2026. Po silnej expanzii v uplynulých rokoch je to v eurozóne primerané, hoci medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely. Vzhľadom na potrebu ďalej zvyšovať fiškálnu udržateľnosť a naďalej podporovať prebiehajúci proces dezinflácie sú potrebné obozretné politiky. Postupná a diferencovaná fiškálna konsolidácia spojená s reformami a investíciami, ako aj dostupnosť Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ďalších fondov Únie majú ochrániť hospodársky rast a podporiť potenciálny rast v eurozóne.

(12) Posilnenie verejných financií má zásadný význam pre riešenie budúcich kríz a zabezpečenie udržateľnosti systémov dôchodkového zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti. Predpokladá sa, že náklady na výdavky súvisiace so starnutím sa budú zvyšovať, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi budú značné rozdiely, najmä v dôsledku rastúcich nákladov na dôchodky, ako aj nákladov na dlhodobú starostlivosť a zdravotnú starostlivosť. Nevyhnutná úprava verejných financií predstavuje výzvu, ktorá zdôrazňuje potrebu starostlivo riadiť

[6] Toto úsilie bude ďalej vychádzať z nadchádzajúcej stratégie EÚ v oblasti pripravenosti Únie, ktorá poskytne rámec pre komplexný prístup zohľadňujúci všetky riziká s cieľom predvídať rôzne riziká, predchádzať im a reagovať na ne v celej Únii.

príjmy a výdavky. V eurozóne zostali verejné príjmy za posledné dve desaťročia v priemere stabilné na úrovni približne 45,6 % HDP, zatiaľ čo výdavky počas finančnej krízy a pandémie COVID-19 prudko vzrástli. Očakáva sa, že pomer príjmov k HDP sa v roku 2024 zvýšil v dôsledku neočakávaných príjmov z daňových príjmov a sociálnych príspevkov súvisiacich so silným trhom práce a v roku 2025 sa predpokladá jeho ďalšie zvýšenie v dôsledku diskrečných opatrení na strane príjmov. Súčasná štruktúra daňových príjmov však nemusí byť vždy optimálna a daňovo-odvodové zaťaženie v eurozóne je v porovnaní s inými vyspelými ekonomikami pomerne vysoké. To je obzvlášť dôležité v kontexte potreby maximalizovať účasť na trhu práce pri dobrej situácii na trhu práce, kde je problémom nedostatok pracovných síl. Priaznivý by bol presun daňového zaťaženia zo zdanenia práce na iné dane, ktoré môžu mať menší vplyv na rast a sú menej deformačné, ako napríklad zdanenie majetku alebo environmentálne dane. Cielené revízie stimulov v daňovo-dávkových systémoch by mohli pomôcť zmierniť nedostatok pracovných síl a zároveň zachovať stabilný tok príjmov, čím by sa podporili potrebné úpravy verejných financií. Hoci sa pomer celkových výdavkov k HDP od roku 2021 znížil, v porovnaní s úrovňou spred pandémie COVID-19 zostáva zvýšený. Predpokladá sa, že pomer výdavkov k HDP sa v rokoch 2024 – 2025 stabilizuje na úrovni približne 49,6 % HDP, keďže obmedzenia primárnych bežných výdavkov súvisiace s implementáciou nového fiškálneho rámca Únie budú kompenzované vyššími úrokovými výdavkami.

(13) Finančný systém eurozóny sa v kontexte rýchlo sa zvyšujúcich úrokových sadzieb ukázal byť pevný a v súčasnosti čelí neistému makroekonomickému prostrediu s utlmeným dopytom po úveroch a zraniteľnosťou v sektore nehnuteľností viacerých členských štátov. V posledných rokoch pomohla vysoká ziskovosť firmám splácať dlhy aj napriek prísnejším podmienkam financovania. Slabý hospodársky rast a rastúce náklady práce však môžu v niektorých sektoroch zvýšiť zraniteľnosť. Najmä ceny komerčných nehnuteľností prudko klesli, čo vyvoláva obavy o splácanie dlhu, zatiaľ čo vývoj cien nehnuteľností na bývanie sa v jednotlivých členských štátoch výrazne líšil. Odolnosť bankového sektora bola podporená pevným prudenciálnym rámcom vrátane vyšších kapitálových požiadaviek a uplatňovania opatrení orientovaných na dlžníkov. Objem nesplácaných úverov zostáva nízky, ale v sektore nehnuteľností sa prejavujú známky zhoršenia. Rastúci nebankový finančný sektor takisto čelí ťažkostiam v prípade, že nebude zmierňovaný nesúlad likvidity a bude dochádzať k nadmernému využívaniu finančnej páky, čo by mohlo zosilniť cenové úpravy v prípade náhlej korekcie na trhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby členské štáty eurozóny v rokoch 2025 až 2026 prijali jednotlivo – aj prostredníctvom implementácie svojich plánov obnovy a odolnosti – i spoločne v rámci Euroskupiny opatrenia s cieľom:

1. Konkurencieschopnosť

Podporovať produktivitu presunom zdrojov do odvetví s vysokou produktivitou a potenciálom vysokej produktivity prostredníctvom lepšieho fungovania trhov s tovarom a so službami. Riešiť roztrieštenosť inovačných ekosystémov a posilniť ich schopnosť vytvárať prelomové inovácie, a to aj v oblasti špičkových digitálnych a čistých technológií a infraštruktúry, a všeobecnejšie zvýšiť mieru zavádzania nových digitálnych a čistých technológií a inovačných činností. Podporovať výdavky podnikov na aplikovaný výskum a inovácie a prechod na obchodovateľné produkty. Presadzovať politiky na podporu zavádzania riešení využívajúcich digitálne

a moderné technológie vo firmách. Zvýšiť efektívnosť firiem a ich schopnosť dosiahnuť optimálny rozsah, najmä prehĺbením jednotného trhu. Zlepšiť podnikateľské prostredie znížením administratívneho zaťaženia a regulačnej zložitosti a odstránením investičných prekážok. Zabezpečiť, aby sa priemyselná politika účinne zameriavala na strategické odvetvia a technológie a aby verejná podpora nenarúšala rovnaké podmienky na jednotnom trhu a účinne prispievala ku konkurencieschopnosti eurozóny a jej otvorenej strategickej autonómii. Podporovať podnikanie a zakladanie nových podnikov.

Rozvíjať európsku úniu úspor a investícií, a to aj prehlbovaním prepojenia medzi projektmi kapitálových trhov a bankovej únie, s cieľom podporiť rast a investície a zlepšiť konkurencieschopnosť. Ďalej rozvíjať bankovú úniu dosiahnutím pokroku vo všetkých jej prvkoch a dokončiť reformu rámca krízového riadenia a ochrany vkladov s cieľom dosiahnuť ambiciózny, koherentný a účinný výsledok, ktorý bude zodpovedať cieľom preskúmania. Prijať zostávajúce opatrenia akčného plánu únie kapitálových trhov z roku 2020 a zabezpečiť rýchle vykonanie už dohodnutých opatrení a pokročiť v práci na opatreniach, ktoré identifikovala Euroskupina s cieľom vytvoriť konkurencieschopný a konzistentný systém regulácie kapitálových trhov a dohľadu nad nimi. Zlepšiť prístup k vhodnému financovaniu pre podniky, najmä inovačné MSP, aby mohli rásť a investovať, ako aj zlepšiť prístup občanov k väčšiemu sortimentu investičných možností na kapitálových trhoch. Využiť podporu Únie prostredníctvom finančných nástrojov na zlepšenie prístupu MSP ku kapitálu, najmä na inovácie a expanziu, a maximalizovať tak vplyv financovania z prostriedkov Únie. Mobilizovať rizikový kapitál – najmä pre startupy a scaleupy – prostredníctvom dobre fungujúcich a integrovaných európskych kapitálových trhov, ktoré umožnia smerovať úspory a rizikový kapitál z Únie aj mimo nej.

Podporovať zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily a kvalitné pracovné miesta s cieľom zvýšiť produktivitu a podporiť spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu. Podporovať integráciu najmä nedostatočne zastúpených skupín do trhu práce, a to aj posilnením aktívnych politík trhu práce (APTP). Zlepšiť politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane odborného vzdelávania a prípravy s cieľom zlepšiť výsledky vzdelávania a zabezpečiť lepší súlad medzi dopytom a ponukou kvalifikačných profilov.

Podporovať hmotné a nehmotné investície do kritických technológií, infraštruktúry a oblastí spoločných priorít, ako je digitálna a zelená transformácia, a budovanie obrannej spôsobilosti mobilizáciou súkromného kapitálu a zabezpečením potrebných verejných investícií. Stimulovať investície do výskumu a vývoja, najmä uľahčením výdavkov súkromného sektora prostredníctvom zlepšených rámcových podmienok na investovanie, štrukturálnych reforiem a zlepšením koordinácie verejného financovania, a to aj na úrovni Únie. Pokračovať v rýchlom vykonávaní plánov obnovy a odolnosti a plne využívať programy politiky súdržnosti. Zvýšiť účinnosť politických opatrení zameraných na zvýšenie produktivity zabezpečením primeranej identifikácie, koordinácie a stanovenia priorít opatrení, a to aj prostredníctvom zlepšeného riadenia, zapojenia miestnych a regionálnych orgánov a účinnejšieho využívania národných rád pre produktivitu.

2. Odolnosť

Ďalej zvyšovať účasť na trhu práce, uľahčovať integráciu nedostatočne zastúpených skupín do trhu práce, najmä žien, mladých ľudí, nízkokvalifikovaných osôb, ako aj osôb so zdravotným postihnutím a osôb s migračným pôvodom. Odstrániť prekážky

brániace účasti na trhu práce, a to aj zlepšením prístupu k vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve a dlhodobej starostlivosti a ich kvality. Prijať opatrenia na uľahčenie riadenej legálnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín v nedostatkových profesiách, v súlade s mobilitou za spravodlivých podmienok, aby sa zároveň využila ponuka pracovnej sily a zručností z Únie.

V súlade s vnútroštátnymi postupmi a pri rešpektovaní úlohy sociálnych partnerov posilniť podmienky, ktoré podporujú udržateľný rast miezd a produktivity, najmä pre osoby s nízkymi a strednými príjmami. Pri vyjednávaní o mzdách by sa mala zohľadniť dynamika konkurencieschopnosti každého členského štátu a malo by sa zabrániť prehlbovaniu trvalých rozdielov v konkurencieschopnosti v rámci eurozóny. Zabezpečiť účinné zapájanie sociálnych partnerov do tvorby politík a posilniť sociálny dialóg.

Posilniť motiváciu pracovať presunutím daňového zaťaženia z práce na iné formy zdaňovania, a to aj prostredníctvom cielených reforiem daňovo-dávkových systémov. Prijať opatrenia v boji proti chudobe prostredníctvom ochrany a posilnenia udržateľných systémov sociálnej ochrany a začlenenia vrátane prístupu k cenovo dostupnému a udržateľnému bývaniu.

Vypracovať a realizovať komplexnú stratégiu pre celú Úniu, ktorá doplní a spojí vnútroštátne stratégie pre účinnú elektrifikáciu a zelenú transformáciu, a to aj prostredníctvom výrazného zvýšenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov a ďalšieho zníženia využívania dovážaných fosílnych palív. Pre prepojenie výrobcov a spotrebiteľov v rozsiahlych geografických oblastiach sú dôležité najmä dostatočné a efektívne prepojenia sietí, najmä cezhraničné prepojenia. Zintenzívniť úsilie o zlepšenie pripravenosti na nepriaznivé udalosti vrátane zmeny klímy a rizík súvisiacich s prírodou, najmä v najviac ohrozených regiónoch.

3. Makroekonomická a finančná stabilita

S cieľom zabezpečiť súlad s novým fiškálnym rámcom a zlepšiť udržateľnosť dlhovej služby zachovať národnú mieru rastu čistých výdavkov v jednotlivých členských štátoch podľa odporúčania Rady. To by malo priniesť primerane diferencované fiškálne úpravy a celkové mierne reštriktívne zámery fiškálnej politiky eurozóny v rokoch 2025 a 2026.

Pri definovaní fiškálnych stratégií sa zamerať na zlepšenie kvality a efektívnosti opatrení v oblasti výdavkov a príjmov, ktoré by boli zamerané na zníženie daňových únikov a podvodov a na zosúladenie stratégií s politickými cieľmi, ako je napríklad presmerovanie daňového zaťaženia z práce na menej deformujúce daňové základy.

Monitorovať riziká ohrozujúce makrofinančnú stabilitu súvisiace s kvalitou aktív, preceňovaním aktív a posilniť makroprudenciálny dohľad nad nebankovým sektorom finančného sprostredkovania.

Pri vykonávaní ďalších krokov pri prehlbovaní hospodárskej a menovej únie (HMÚ) zvážiť poznatky získané pri navrhovaní a realizácii komplexnej reakcie hospodárskej politiky Únie na krízu spôsobenú pandémiou ochorenia COVID-19. Dosiahnuť ďalší pokrok v práci na prehlbovaní HMÚ pri plnom rešpektovaní vnútorného trhu Únie a otvoreným a transparentným spôsobom vo vzťahu k členským štátom mimo eurozóny. Pokračovať v posilňovaní medzinárodnej úlohy eura a dosiahnuť ďalší pokrok v úsilí zameranom na digitálne euro.

V Štrasburgu

Za Radu
predseda/predsedníčka